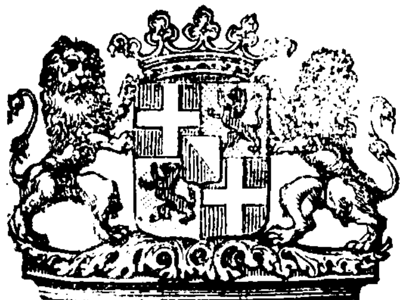
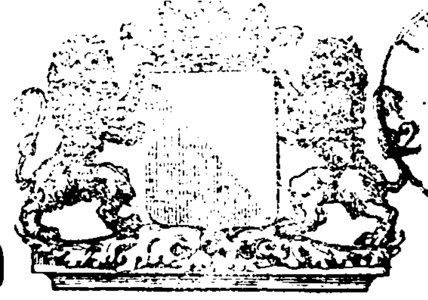
Ao. 1863. No. 223.

ZATURDAG 19 SEPTEMBER

UTRECHTSCH PROVINCIAAL EN STEDELIJK DAGBLAD.

Algemeen Advertentie-Blad.

Prijs van het Dagblad
PER 3 MAANDEN.
Franko per post . . ƒ 6.—
Voor de stad Utrecht - 5.50

Prijs der Advertentien.
Van 1—6 regels. . ƒ 1. -
Elke regel meer . . 0 20

Zij, die zich met 1 Oktober op ons blad abonneren, tegen den prijs van ƒ 5,50 in de 3 maanden voor binnen, en ƒ 6.— franko per post, buiten de stad, ontvangen van heden af *gratis* de nog deze maand verschijnende nommers.

KENNISGEVING.

Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht,

Gelet op de notificatie van Heeren Gedeputeerde Staten van Utrecht, van den 11. September 1863, nopens de te voeren schouw over den Krommen Rijn met de Cothergrift en den Minstroom.

Hebben verstaan aan de eigenaren van landen, aan den Krommen Rijn gelegen, te herinneren de bepalingen, voorkomende in art. 27 der schouwordonnantie op het gezegde vaarwater van den 27. Maart 1720, houdende ,dat de slooten op den Krommen Rijn uitwaterende, op 10 roeden landwaarts in, uitgehaald en ter diepte van den Rijn behooren gebragt te worden.

Voorts dezelve aanmanende, om te zorgen, dat, zoowel bij de schouw van meergenoemden Rijn, die op den 21. September 1863 zal plaats hebben, als bij de volgenden, de slooten behoorlijk opgehaald en uitgediept zijn, ten einde zich dusdoende voor bekeuringen te vrijwaren.

Utrecht, 15 Aug. 1863. Burgem. en Weths. voornoemd, N. P. J. KIEN.
Ter ordonn. van dezelven H. G. RöMER.

KENNISGEVING.

De Burgemeester der stad Utrecht, brengt ter kennis van het algemeen dat de Heeren: Mr. *S. J. van Geuns*, *J. C. de Graaf*, Mr. *B. G. A. Pabst*, *J. C. Patijn*, benoemd tot leden van den gemeenteraad, op heden in de vergadering van dien raad, na het afleggen van den eed, voorgeschreven bij art. 83 der grondwet en dien, voorgeschreven bij art. 39 der gemeentewet, hebben zitting genomen.

Utrecht, den 18. Sept. 1863. De Burgemeester voornoemd, N. P. J. KIEN.

Van wege de Directie der stads scholen voor *te ken- en bouwkunde* wordt aan de belanghebbenden kennis gegeven:

1. Dat op Maandag den 21. September 1863 des namiddags te *vijf* ure in het gebouw voor Kunsten en Wetenschappen, voor die leerlingen, welke reeds op deze scholen toegelaten zijn geweest, gelegenheid gegeven zal worden om zich aan te geven voor den nieuw aan te vangen cursus in de *teeken*, *boetseer-* en *meetkunde* en op Dingsdag den 22. September des avonds te *zeven* ure voor den kursus in de *bouwkunde*.

2. *Dat de jongelingen welke tot heden nog geen onderwijs op deze scholen hebben ontvangen en daarop wenschen toegelaten te worden, zich mede op Maandag ter zelfder plaats en ure zullen behooren aan te geven*, **doch alvorens tot het onderwijs te kunnen worden toegelaten zal van wege de Directie een onderzoek worden ingesteld naar hunne bekwaamheid en geschiktheid om met vrucht de op deze scholen te geven lessen te kunnen volgen. Dit onderzoek, waarvan hunne al- of niet-toelating afhankelijk zal zijn, zal plaats hebben, Maandag 28 September 1863, en aanvangen des namiddags ten vijf ure in meer genoemd gebouw.**

De aanvang van het onderwijs in de *teeken-* en *boetseerkunde* is bepaald op Vrijdag 2 October aanstaande, dat der *meetkunde* op Maandag 5 October en dat der *bouwkunde* op Dingsdag den 6 October.

Geene leerlingen zullen tot het onderwijs worden toegelaten dan die voorzien zijn van een bewijs van toegang af te geven door den Amanuensis van de Directie voornoemd.

Utrecht, 15 September, 1863.

UTRECHT, Zaturdag 19 September.

Ook de fransche nota, gisteren door den *Moniteur* openbaar gemaakt, levert weinig nieuws meer op; de inhoud komt met dien der engelsche en oostenrijksche vrij wel overeen en de slotperiode is geheel gelijk, terwijl in de toegevoegde memorie, het regt der mogendheden, om in de regeling der poolsche kwestie meê te spreken, uitdrukkelijk wordt aangetoond. Krachtig komt ook de heer Drouin de Lhuys er tegen op, dat de revolutionnaire propaganda in het buitenland de oorzaak van den opstand is, en wordtRuslands handelwijze als die aanleiding genoemd.

De openbaarmaking der notas zal nu wel spoedig door die der antwoorden gevolgd worden. Onder Londen zal men weder het een en ander daaromtrent vinden, dat veel overeenkomt met andere niet ongunstige berigten ten deze, maar dat moeijelijk te rijmen is met de houding die de *Presse* van Weenen aanneemt (zie depêches). Intusschen, het is niet te denken dat dit blad bij uitzondering den juisten inhoud kent en men behoeft daaromtrent op het oogenblik niet meer aan zijne verontwaardiging te hechten, dan b. v. aan die van de *Pays*, die in de laatste dagen het ook nog al deed voorkomen, alsof het van a tot z wist, wat prins Gortschakoff geantwoord had.

De rijksraad te Weenen heeft zijn regt doen gelden en de arrestatie van Rogawski wederregtelijk verklaard, in zooverre zij eene schending is van de prerogatieven der afgevaardigden. Aan dit besluit is dadelijk gevolg gegeven door de vrijlating van den gearresteerde. Er is te Weenen sprake van eene leening, ook om Hongarije in zijn nood te gemoet te komen.

In Pruissen wordt door de reaktionnairen bij voortduring gezinspeeld op de plannen der regering voor het, niet te betwijfelen, geval dat de liberalen wederom de overgroote meerderheid inde kamer hebben. Een hunner bladen gaat zelfs zoover, van eene zesjarige opheffing der grondwet aan te bevelen. De vooruitgangpartij intusschen gaat rustig haar gang, en heeft reeds, naar men meldt, een kiesprogramma zamengesteld, waarvan men de hoofdpunten onder Berlijn zal vinden aangegeven.

Eindelijk is de langverwachte mexikaansche pakketboot aangekomen. Zij heeft de deputatie voor aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk aan boord, en men zal dus weldra zijn laatste woord in zake de aanneming van den mexikaanschen troon kennen.

Tusschen Marokko en Spanje is weder een geschil op handen naar aanleiding van het gebeurde bij Melilla. Het laat zich echter wel denken dat de keizer, na de les die hij vroeger gehad heeft, bereid zal zijn, voldoening te schenken. Dit zou ook den Spanjaarden waarschijnlijk beter aanstaan dan eene tweede marokkaansche expeditie.

Te Parijs is men zeer beducht, dat het gebeurde in de japansche wateren met de Semiramis weder aanleiding tot een dier expeditiën geven zal, die nog al in den smaak der keizerlijke regering vallen, maar waarop toch het volk minder gesteld is, daar de roem dien Frankrijks vanen er bij inoogsten, te duur met goed en bloed betaald moet worden.

— Z. M. heeft benoemd tot plaatsv. kantonr. te Enkhuizen J. J. Greidanus, ontv. en weth. aldaar; eervol ontslag verleend aan P. P. Slegt, als burgem. der gem. Grijpskerke en Meliskerke.

— Naar men verneemt zal Z. M. de koning, kort na de opening van de Kamers, uit de residentie naar het Loo vertrekken.

— De verschillende rijksmiddelen bragten in augustus 1863 op ƒ 5.302,934.76 tegen ƒ 5.245.030,15⁵ in 1862.

§— De wet tot afschaffing van den akzijns op de brandstoffen, door de regering in de afgeloopen zitting der kamers reeds ingediend, zal, daar zij buiten behandeling gebleven is, dadelijk bij den aanvang van het nieuwe zittingjaar weder ingediend worden.

— Men verneemt, dat gister te 's Gravenhage de onderteekening heeft plaats gehad van eene overeenkomst, betreffende het brievenvervoer tusschen den pruissischen en den nederlandschen staat. Men verzekert, dat, behalve andere voordeelen, welke dit traktaat aanbiedt, ook eene vermindering van het briefport tusschen beide landen daarvan het gevolg zal zijn. *D. v. 's Gr.*

•— Het volgende telegram is bij R. O. te Londen ontvangen:

Suez. — Eenige nederlandsche schepen zijn naar Sumatra gezonden, om eenige inlandsche vorsten te straffen, die de nederlandsche vlag hebben verscheurd.

•— Aan de *Tijd* antwoorden wij op het leadingartikel van heden, dat het feit waarvan het bedoelde berigt gewaagt, eene *schending* der gewetensovertuiging is genoemd.

•— In een ingezonden artikel in het *Bat. Handelsblad*, wordt, betrekkelijk de aanbesteding der *stoompaketvaart* in Ned. Indië, gewezen op het gevaar van een oorlog met Engeland, indien het bod van den eng. inschrijver aangenomen werd, daar toch de eng. regering elken Engelschman, al is hij in een ander land genaturaliseerd, als onderdaan beschouwt, en dan alzoo een onzer vijanden kontraktant ter andere zijde zou zijn. Ook acht schr. wegens de direkte en indirekte voordeelen voor den staat, het bod van den nederl. inschrijver verreweg voordeeliger, hoewel hij (voor de geheele dienst, per jaar) ƒ 421,— meer vraagt, dan de engelsche.

— Ten paleize van Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden en onder voorzitting van Z. K. H. heeft den 17. dezer te 's Hage de vijfde vergadering plaats gehad van de hoofdkomm. voor het op te rigten nationaal gedenkteeken voor November 1813 enz. Een en twintig leden hebben aan de vergadering deel genomen, welke van des middags één tot des avonds bij zeven ure onafgebroken heeft voortgeduurd. Afwezig waren uit verschillenden hoofde de heeren Amiabel, van den Berg, van Berckel, Couperus, graaf van Heiden Reinestein, Kooy en baron de Vos van Steenwijk.

Z. K. H. de prins voorzitter heeft de vergadering met eene rede geopend, waarin Z. K. H. de vergadering verwelkomde, en, na o. a. eenige punten uit het gedrukt verslag der 4. vergadering nader te hebben toegelicht, den sekretaris verzocht een overzigt te geven van de ingekomen stukken en een meer bepaald verslag van de adviezen der plaatselijke kommissiën omtrent het aan hare beoordeeling onderworpen drieledig plan van gedenkteekenen. Uit het verslag bleek, dat het aantal gekonstitueerde plaatselijke kommissien thans is 666, en dat in 786 van de 1138 gemeenten des rijks vertakkingen der hoofdkomm. bestaan. Nog 352 gemeenten blijven onvertegenwoordigd. Aan de leden der hoofdkomm. was, reeds onder dagteekening van 5 sept., gezonden een overzigt van de bedoelde uitkomsten tot en met dien dag; sedert waren van een 60tal kommissien berigten ingekomen. Te zamen genomen hebben nagenoeg 600 komm. eene bepaalde meening uitgedrukt omtrent de deelen van het op te rigten gedenkteeken (A. naald te Scheveningen; B. monument te 's Hage; C. nationale ambachtsschool). Omtrent A hebben zich verklaard 577 kommissiën, en daarvan 514 vóór; omtrent B. 576 kommissiën, en daarvan 522 vóór; omtrent C. 574 kommissiën, en daarvan 467 vóór. Verreweg de meerderheid der plaatselijke kommissiën heeft zich dus met het drieledig voorstel van Z. K. H. vereenigd, en die meerderheid is evenzeer aanwezig als men het totaal der bevolking neemt in de respektieve gemeenten. 13 Kommissiën hebben het verlangen te kennen gegeven, dat aan B. de eerste rang mogt worden toegekend; doch 159 kommissiën hebben zich in dien zin verklaard voor C, of wel van de zekerheid, dat ook C zou tot stand komen, hare werking afhankelijk gesteld. Een aantal wijzigingen is in de verschillende voorstellen aanbevolen, en niet minder is het aantal tegenvoorstellen, waaraan enkele plaatselijke kommissiën de voorkeur zouden geven. 48 hebben het denkbeeld van een invalidenhuis voorgestaan; 4 dat om de in te zamelen gelden geheel of gedeeltelijk te schenken aan het fonds tot ondersteuning der gewapende dienst. Afgescheiden van deze voorstellen is door een aantal plaatselijke kommissiën in overweging gegeven, om eene algemeene kollekte aan te vragen voor de inzameling van gelden; elders om in alle scholen des rijks eene kollekte te doen houden, ten einde het onderwerp en het feit der feestviering in het aandenken van het opkomend geslacht te doen voortleven, met het bewustzijn van ook een penning daartoe te hebben bijgedragen, enz. enz. Vervolgens heeft de penningmeester verslag gedaan van de tot heden ingekomen gelden.

De prins-voorzitter is vervolgens in eene beschouwing getreden der tegenvoorstellen en heeft zich, zoowel als voorzitter der hoofdkommissie, als in HD. bijzondere verhouding tot de vloot en het leger, ten stelligste verklaard tegen de bovenvermelde tegenvoorstellen. Het lot van den oud-gediende, vooral van den gebrekkigen oud-gediende, is hier te lande verre van onverzorgd, maar zoo daaraan iets ontbreekt, is het de staat op wien de verpligting rust om hierin te voorzien. De gebeurtenis van 1813 staat daarenboven niet regtstreeks in verband met eenig groot wapenfeit. Zij is de vrucht van omstandigheden, wier onverwachte ontknooping geenszins als het werk van menschelijk bestel is of mag worden aangemerkt. Ook de voorstellen van mevr. de wed. Storm werden besproken, doch welke verdiensten die mogten bezitten, de hoofdkommissie had zich te houden aan de adviezen der plaatselijke kommissiën, en bij een beslissende meerderheid hadden zich deze, tot des voorzitters groote voldoening, met zijn voorstel vereenigd.

Het voorstel, hierna in omvraag gebragt, of de vergadering alsnu kon goedvinden het plan van gedenkteekenen, zooals het in de verg. van 9 julij door Z. K. H. was voorgedragen, in zijn geheel aan te nemen, is na breedvoerige wisseling van gedachten goedgekeurd. De kommissie voor het ontwerpen eener prijsvraag heeft rapport uitgebragt; de vergadering heeft zich daarmede vereenigd. De prijsvraag zelve zou worden gepubliceerd. De komm. voor de feestviering heeft insgelijks rapport uitgebragt; met geringe wijzigingen is ook dat rapport aangenomen, en nog staande de vergadering uitvoering gegeven aan eenige maatregelen van voorbereiding. Er is besloten tot eene algemeene godsdienstige nationale feestviering op 17 nov. in alle gemeenten des rijks en in de overzeesche bezittingen. Tot het leggen van den eersten steen voor het monument (B), te 's Gravenhage in het Willemspark, op 17 nov., en het houden van eene feestrede, enz. bij die gelegenheid.

•— Vrijdag den 18. september had in de Pieterskerk de jaarlijksche prijsuitdeeling en bevordering der leerlingen van het gymnasium plaats, die door den rektor A. Ekker met eene korte toespraak werd geopend, waarin hij aan de regering der stad en aan de kuratoren voor de bewijzen van belangstelling, in de herdenking van zijn 40jarig werk als leeraar aan het gymnasium betoond, zijnen dank toebragt, en tevens het door den liter. kandid. Hulsebos naar wensch voorloopig waarnemen van het onderwijs op de eerste klasse, door het eervol ontslag van dr. Jurrjens vakant geworden, vermeldde.

Vervolgens hielden de volgende jongelingen, die na volbragten schoolkursus met prijzen en testimonia vereerd waren, eene rede: R. de Beaufort, gewone prijs, prijzen voor wiskunde, het hoogduitsch en engelsch, en test. voor het grieksch, waarin de prijs bij het lot aan v. Voorst Vader te beurt was gevallen, test. van vlijt en loff. meld. voor oude en nieuwe geschiedenis: de Romanorum Imperatore Juliano: — P. J. F. van Voorst Vader, gewone prijs en prijzen voor het grieksch en engelsch, bij het lot ontvangen, test. van vlijt en loff. meld. voor de wiskunde: de Sabaudiae Principe Eugenio (over prins Eugenius van Savoye); — N. H. Pannevis, gew. prijs, prijzen voor het grieksch en hoogd., test. van vlijt en voor de wisk. en loff. meld. voor de oude gesch.: de Sophocle, Tragicorum praestantissimo (over den uitstekenden treurspeldichter Sophocles); — D. N. van Hoytema, gew. prijs, prijs voor de wisk., test. van vlijt en voor het eng., waarvoor de prijs bij het lot aan v. Voorst Vader te beurt gevallen was en loff. meld. voor oude en nieuwe gesch.: de M. Attilio Regulo; — F. J. v. d. Ham, gew. prijs, test. van vlijt en loff. meld. voor oude gesch.: de Desiderio Erasmo, (welke rede evenwel door hem niet werd voorgedragen, daar hij wegens het overlijden van zijn' hooggeschatten vader de plegtigheid niet bijwoonde); — en F. C. Vreede, gew. prijs, test. van vlijt en loff. meld. voor de oude gesch.: de Gracchis. Verder werden prijzen van vlijt gedurende den geheelen schoolkursus toegekend aan W. A. Brill, IJ. D. Muller Massis, H. v. Hees, H. C. Vos en J. L. A. Nepveu, terwijl bovendien Brill en Nepveu loff. meld. voor de them. en nieuwe gesch., Muller Massis een test. van vlijt en loff. meld. voor de themat. en oude gesch., v. Hees loff. meld. voor de them. en wisk., en Vos voor de them. immun. en wisk. ontvingen. Eindelijk werden met lof vermeld voor de themat. en

wisk. J. M. Schorer, voor de themat. W. K. van Boetzelaer, G. Doedes en A. C. Grothe.

Op de IV kl. ontvingen gewone prijzen B. Langeveld, A. H. W. Crommelin, A. Wichers, S. Muller en J. van Binsbergen; loff. meld. voor de themata T. Waller, P. Maas Geesteranus, W. H. Bakhoven en E. A. E. v. d. Kemp; prijs voor de wisk. Waller, test. Wichers, loff. meld. Crommelin en Langeveld; prijzen voor het fransch v. Binsbergen en Muller; prijzen voor het hoogd. Wichers en v. Binsbergen; prijzen voor het eng. Crommelin en Muller; test. van vlijt Crommelin, Wichers, Waller, v. Binsbergen, Maas Geesteranus en v. d. Kemp, en loff. meld. Muller, Langeveld en Bakhoven; loff. meld. voor oude gesch. Crommelin, Maas Geesteranus, Wichers, v. d. Kemp, v. Binsbergen, Waller en Muller, en loff meld. voor nieuwe gesch. Muller, Waller, v. Binsbergen, Bakhoven, v. d. Kemp, Crommelin, Wichers, Langeveld en Maas Geesteranus.

Op de 3. kl. gew. prijzen A. W. C. F. Grothe, A. J. Royaards, F. C. E. v. Embden en E. Edema; prijs voor de wisk. Grothe, test. Royaards, loff. meld. v. Embden en Edema; prijzen voor het fransch Grothe en Royaards; prijzen voor het hoogd. Grothe en Royaards; prijzen voor het eng. Grothe en Edema; test. van vlijt Royaards en Grothe, loff. meld voor de gesch. Royaards, Grothe en Edema.

Op de 2. kl. gew. prijzen L. v. Lier, IJ. de Kock en W. C. A. Scholten, prijs voor de wisk. v. Lier, test. Scholten; prijzen voor het fransch de Kock en Scholten; prijzen voor het hoogd. Scholten en de Kock; prijzen voor het eng. Scholten en de Kock; test. van vlijt Scholten, v. Lier en de Kock; loff. meld. voor de gesch. Scholten en P. C. van Oosterzee.

Op de 1. kl. gew. prijs A. G. de Geer; prijs voor de wisk. A. G. de Geer; prijs voor het fransch A. G. de Geer, test. van vlijt A. G. de Geer, J. M. Wilod Versprille, H. B. Bakker en E. P. Pleyte.

*— De akademische kursus begint hier weder, en de opening der lessen voert op nieuw een aantal leergierige jongelingen naar de stichtsche universiteit. Daaronder zijn, als gewoonlijk, vele studenten in de theologie. De rigting, die meer in 't bijzonder hier door de godgeleerde hoogleeraren wordt voorgestaan, roept vooral vele theologanten herwaarts; toch vindt men welligt voor de helft liberaalgezinden onder hen, en merkt men dit ten deele aan, als een gevolg van den tegenovergestelden invloed, door de meest gevierde professoren van onze akademie uitgeoefend.

Die beide eenigzins elkaâr tegenwerkende elementen, zou men meenen, dat gunstig influenceerden op de studiën onzer aanstaande godsdienstleeraren; de wrijving zou meer licht moeten doen ontstaan; en wat ziet men? dat van de utrechtsche kandidaten in de theologie steeds meer worden afgewezen bij hun proponentsexamen, dan van een even groot aantal kandidaten van de beide andere universiteiten. Ligt dit aan het minder volledig onderwijs, dat de jongelieden ontvangen; of aan de mindere studieijver der theologanten? Vrij algemeen zal men beiden ontkennen, om de schuld te geven aan de examinatoren, die, niet dezelfde voor de 3 akademiën, op de ééne plaats meer eischend zijn dan op de andere. Zoo heeft het hier opzien gebaard, dat, met name te Zwolle, zoo vele kandidaten niet worden doorgelaten, enkelen soms tot tweemalen toe zijn afgewezen, en nu onlangs zelfs een utrechtsch burger, die wat laat misschien roeping voor het prot. leeraarsambt had gevoeld, voor de derde maal en dus voor goed was teruggezonden. Het is duidelijk, dat partijgeest hierbij niet in 't minst in aanmerking komt, want het ongelukkig lot treft evenzeer vrijzinnige of moderne als orthodoxe jongelieden. Daargelaten, of men te Utrecht minder goed in de theologie studeert dan te Leiden en Groningen, mag men evenwel aannemen, dat vooral te Zwolle de examina strenger zijn dan elders. Er zijn er, die dit goedkeuren, en die zouden wenschen, dat de prov. kerkbesturen overal begrepen dat men in het toelaten van kandidaten niet zoo ligtvaardig ware, als wel het geval is, en o. a. hier te Utrecht niet lang geleden het geval moet geweest zijn. De examinatoren te Zwolle zijn bekwame mannen, en dat zij veeleischend zijn, kan men hun niet euvel duiden; maar toch, is het zoo geheel billijk, hooge eischen te stellen, als men weet, dat men elders gemakkelijker is? Eén prov. kerkbestuur kan te gemakkelijke toelating door al de anderen niet weren, en men schijnt dus onbillijk jegens de jongelieden, die het toeval naar Zwolle voert; want de kandidaten hebben niet de keus; alleen heeft elke akademie zijne vaste plaatsen voor de examina, en komen te Zwolle alleen jongelieden van de utrechtsche hoogeschool.

Dit durven wij intusschen wel voor zeker aannemen, dat de verschillende maatstaf, die er voor de proponents-examina bestaat, eene ongelijkheid daarstelt, die diende te worden opgeheven. Het moest niet kunnen gebeuren, dat hij die te 's Bosch is toegelaten, te Zwolle zeker zou zijn afgewezen, en dat zoo menigeen, die voor het overijsselsche kerkbestuur te ligt werd bevonden, elders met glans er door zou gekomen zijn. Eene algemeene kommissie van examinatoren zou alleen de gewenschte gelijkheid kunnen daarstellen, en het ware zeer wenschelijk, dat die werd gevormd, als men niet op andere wijze meer eenheid van zienswijze en eischen tusschen de prov. kerkbesturen kan brengen.

*— Gister promoveerde aan onze hoogeschool tot dokter in de godgeleerdheid, de heer D. G. G. Muller Massis, van Leiden, op zijn proefschrift, getiteld: *Disquisitio historico-theologica de Justini Febronii libro: de statu ecclesiae et legitima romani pontificis potestate, sive, de Johanne Nicolao Honthemio strenuo libertatis ecclesiasticae vindice.*

— De luit.-kolonel jhr. Wttewaál van Stoetwegen, van het 1. regement vesting-artillerie te Amsterdam, is in rang overgeplaatst bij het reg. veld-artillerie en zal te Amersfoort in garnizoen komen.

— De offic. v. gez. der 1. kl. J. R. de Brouwer, van het garniz. te Grave, is overgeplaatst naar Venlo.

— Men verneemt dat de 1. luit. H. A. Perk van het 1. reg. vest.-artill., in garniz. te Brielle, met den 1. der volgende maand zal gedetacheerd worden bij de artillerie stapel- en konstruktiemagazijnen te Delft.

*— Gister is te Dordrecht, onder presidium van den heer Bredius, eene vergadering gehouden van de Holl. maatschappij van fraaije kunsten en wetenschappen. Uit het uitgebragte verslag bleek, dat de toestand der maatschappij gunstig was. Als prijsstof ter behandeling vóór 1 jan. 1865 werd gekozen: Welken invloed heeft de omwenteling van 1813 gehad op den staatkundigen en maatschappelijken toestand van Nederland? — De heer A. Beeloo is benoemd tot algemeen voorzitter voor het volgende jaar, mr. J. E. Banck tot algemeen sekretaris. — Bekroond werd met de gewone gouden medalje, het eenig ingekomen antwoord op de uitgeschreven prijsvraag, uit het vak der wijsbegeerte, »eene beschouwing van Kinker als wijsgeer." Ingevolge de bepalingen der wet ging men over tot de opening van het verzegeld naambriefje, waaruit bleek dat de schrijver was, jonkheer Henri van der Wijck, te Leiden. — Eindelijk stelde de vergadering nog de som van ƒ 200 beschikbaar, tot bevordering van de door den heer M. L. van Deventer ondernomene uitgave der gedenkstukken van Johan van Oldenbarneveldt en zijn tijd.

— Het rijks museum van natuurlijke historie te Leiden ontving dezer dagen ten geschenke, van den heer L. J. W. Benschop, ridder der milit. Willems-orde 4. kl., kapt. der inf. bij het o. i. leger, eene kleine verzameling vlinders, torren en andere insekten, waaronder zich verscheidene fraaije en zeldzame voorwerpen bevinden.

— Men verneemt, dat mevr. de wed. Storm van der Chijs, van Delft, tot honorair lid van het genootschap voor tuin- en landbouw: *Dordrechtsche Flora* is benoemd.

*— Morgen voormiddag zal prof. van Oosterzee in de Domkerk het akademiejaar openen. De dienst in de Nicolaïkerk zal morgen voormiddag worden waargenomen door ds. Briët, van de Meern; in de Wale kerk door den kand. de Vogel; in de Domkerk des namid. door ds. Speelman, van de Bilt, en in de Buurkerk dingsdag voormid. ten 9½ uur door ds. Creuzberg, van Zeist.

— Ds. Bax aan de Vuursche heeft voor het beroep naar Veen bedankt.

— Den kandidaat G. H. Bleeker is het beroep naar Elst aangeboden, en dit is door hem aangenomen.

— In de eergisteren gehouden zitting van den raad van state (afdeeling geschillen van bestuur) werd mededeeling gedaan van de navolgende door Z. M. den koning genomen beslissingen: 1°. te handhaven eene resolutie van gedeputeerde staten van Noord-Holland, waarbij vergunning is verleend tot het verplaatsen van een korenmolen in de gemeente Aalsmeer, onder voorwaarde, dat deze geheel van steen zal moeten worden opgetrokken. (Z. M. heeft zich alzoo niet vereenigd met het daartegen ingebragte bezwaar van J. van Zijverden aldaar); 2°. af te wijzen het verzoek van den raad der gemeente Almelo, om te vernietigen een besluit van gedep. staten van Overijssel, waarbij deze geweigerd hebben, hunne goedkeuring te verleenen aan de begrooting der gemeente, op grond dat de jaarwedde van den hoofdonderwijzer ad ƒ 1000 ongenoegzaam is; 3. te handhaven het besluit van gedep. staten van Noord-Brabant, waarbij J. Jacobs als loteling voor de dienst der nationale militie is aangewezen, en 4°. de direktie der nederl. rijnspoorwegmaatschappij, gevestigd te Utrecht, niet ontvankelijk verklaard in hare voorziening tegen eene resolutie van gedeputeerde statenvan Gelderland, wegens het brengen van een voetpad op den legger der gemeente Duiven.

— In de zaak van de algem. komm. van likwidatie der zaken van de wees- en momboirkamers, tegen de gemeente Leiden, tot het doen van rekening en verantwoording wegens weeskamerfondsen, door de stad Leiden in beheer genomen, zijn in eene buitengewone teregtzitting, den 17. dezer door de arrond.-regtbank te Leiden gehouden, de pleidooijen aangevangen en in de teregtzittingen van den 8. en 12. dezer voortgezet, en is voor de komm. de termijn van repliek door den rijks-advokaat mr. G. Delprat en voor de gemeente Leiden den termijn van dupliek door den advokaat mr. H. A. Neeb bepleit geworden. De stukken van het regtsgeding zijn gesteld in handen van den officier van justicie, die tot het voordragen zijner konklusie uitstel heeft bekomen tot den 30. oktober.

— Tot aanvulling van een vroeger berigt, betreffende de afkoopkas van het Poortland, meldt de *O. Rott. Ct.*, dat het bestuur dezer stad, de dagvaarding en verdere vervolging door het hoogheemraadschap van Delfland voorziende, reeds in oktober des vorigen jaars de magtiging van ged. Staten ontving op een besluit van den gemeenteraad, om in deze zaak als eischende of verwerende partij in regten op te treden. *Rott. C.*

— Het prov. geregtsh. van Gelderland veroordeelde gister B. Scheideman, van Epe, wegens onderscheidene diefstallen, en brandstichting in een gebouw, waarbij te voorzien was, dat daardoor menschenlevens in gevaar konden gebragt zijn, tot de straffe des doods, uit te voeren binnen Arnhem.

— Drie jaren geleden werd melding gemaakt van het zonderlinge testament van zekere jonkvrouw L., overleden in een hotel te Arnhem en wier lijk moest worden onthoofd en daarna verbrand. De testatrice had o. a. ook een deel van haar vermogen vermaakt aan de algemeene armen aldaar. De logementhouder verscheen nu echter met eene rekening van niet minder dan ƒ 10,000 voor eenige maanden logies, bediening, enz. De erven namen hiermede, zooals ligt te denken is, geen genoegen. De logementhouder stelde eene regtsvordering voor de regtbank aldaar in. Deze heeft eerst heden uitspraak in die zaak gedaan en de rekening gereduceerd tot ƒ 3300, met veroordeeling van den eischer in ⅔ gedeelten der proceskosten, die zoo aanzienlijk zijn, dat de logementhouder weinig in handen zal krijgen.

*— Uit het prospektus der op te rigten maatschappij voor de exploitatie der staatsspoorwegen, blijkt, dat zij met de maatschappij voor spoorweg-materieel zamengesmolten is en alle terreinen, gebouwen, het materiëel, enz. van deze maatschappij overneemt. — Het doel der maatschappij is: 1. De exploitatie van staatsspoorwegen, volgens de grondslagen, nedergelegd in de wet van 3 julij j. l. en van de koncessie. 2. De exploitatie van andere lijnen, volgens te sluiten overeenkomsten. 3. Het vervoer langs andere wegen, met de te exploiteren spoorwegen in verband staande, of naar de stations van spoorwegen leidende. 4. Het herstellen en vervaardigen van spoorwegmaterieel in de werkplaatsen der maatschappij.

— Gisteren is te Nijmegen, ten overstaan van den notaris Aldus de acte van vennootschap verleden der nijmeegsche spoorweg-maatschappij, waarvan de statuten onlangs door den koning zijn goedgekeurd.

— Naar men van goederhand verneemt, is thans de rigting van de spoorweglijn Zwolle-Meppel zoo goed als zeker bepaald over de Ligtmis en Staphorst, en alzoo *niet* over Hasselt en Zwartsluis, gelijk onlangs in sommige dagbladen gemeld werd. Integendeel moet de laatste rigting voor goed opgegeven zijn, daar zij aanzienlijk meer aan aanleg zou moeten kosten dan die over Staphorst. Zijn wij goed onderrigt, dan zal de lijn van Zwolle loopen in oostelijke rigting achter Rouveen en Staphorst, tot op den hoek van dit dorp en van daar langs den straatweg naar Meppel, in welke stad reeds eene voorloopige opname van terrein voor het station is gedaan.

— De werkzaamheden aan de spoorweglijn van Boxtel tot Tilburg gaan goed vooruit. Reeds kan men te Boxtel eene lengte van 1¼ uurs over de rails afleggen, en zal er in november eene lokomotief beginnen te loopen tot het aanbrengen van zand, grind en andere bouwmaterialen. De onteigening der gronden tusschen Tilburg en Boxtel is schier afgeloopen, en men gelooft niet, dat er één perceel geregtelijk zal behoeven onteigend te worden. De rijksgemagtigden voor de lijn Boxtel-Helmond zijn thans mede benoemd geworden, en houden zich van nu af onledig met het schatten der te onteigenen gronden en het sluiten van voorloopige koop-overeenkomsten met de betrokken eigenaars.

*— Op de voormalige militaire begraafplaats bij Breda, het lunet Coehoorn, is, in de rigting van de staatsspoorweglijn Breda—Tilburg, door de regering een verdedigingswerk aangelegd. Dat werk, bestaande in een bomvrij kruidmagazijn, één dito wachthuis, met schietgaten voorzien; en gekrenalleerden muur met ophaalbrug, rondom met eene diepe gracht, is begonnen en voleind onder toezigt van den kapitein eerst aanwezenden ingenieur te Breda, S. H. Mossel. Het geheel is door deskundigen zoo binnen als buiten gezien, en wordt door hen als zeer sierlijk geroemd.

— Eergister werd door het min. van binnenl. aanbesteed de voorzetting van het te graven kanaal door Zuid-Beveland, waarvoor minste inschrijver was J. van der Vliet, te Sliedrecht, voor ƒ 236,000.

*— Bij de alhier plaats gehad hebbende aanbesteding van fourrages voor de troepen te paard, in dit garnizoen, is gebleken de laagste inschrijver te zijn de heer O. J. de Haart Az., wien dan ook, behoudens nadere goedkeuring van het M, v. O. de leverantie provisioneel is toegestaan.

In de andere garnizoenen was de uitslag der aanbesteding als volgt: minste inschrijvers waren te

	haver	hooi	stroo.	
's Hage, v. d. Griendt	ƒ 0.88	ƒ 0.32	ƒ 0.21	p. 10 ℔
Leiden, H. v. Cazand	0.86	0.29	0.12	»
Leiden, P. v. Beek	0.82	0.32	0.21	»
Breda, W. Hoogendijk	0.90	0.30	0.22	»
Deventer, Huyskes	0.87	0.31¼		»

Te Amersfoort, het ration voor kavallerie- en offic.-p. ƒ 0.538; voor rijkspaarden van rijd.- en veld-artillerie ƒ 0,606, ingeschreven door H. Gerritsen, Amersfoort. Te 's Bosch ƒ 0,475 per ration, ingeschreven door Godschalk, van Empel.

— Het dempen van de gracht van de Potlebakkersbrug tot aan de Kerkspijp is te Leeuwarden aangenomen door E. J. Visser aldaar, voor ƒ 34.274.

*— Door eene vriendelijke hand zijn wij in staat gesteld mede te deelen de beweging over het stoombootenveer van Gorinchem op Sleeuwijk, gedurende de eerste acht maanden van 1862, in vergelijking met die van 1862.

Beweging Sleeuwijks veer 8/m.

	1862.	1863.
Personen	41255	44252
Paarden	1992	2251
Runderen en vette kalven	3391	4073
Honden, geiten, varkens, schapen	952	1617
Rijtuigen	1447	1701
Hondenwagens	565	895
Landbouwprodukten	939	979
Goederen	322	487
Opbrengst	ƒ 5517.97⁵	ƒ 5913.07⁵

*— Uit Kampen schrijft men ons dd. 17. September: Met de winterdienstregeling van den centraal-spoorweg is er ook weder verandering in de aankomst en verzending der brieven voor deze stad en omliggende plaatsen gekomen. Heeft men vroeger geklaagd over de vertraging die daarin in den laatsten tijd plaats vond, zoo hoopte men echter, dat de verandering dit verholpen zoude hebben. Maar helaas! het is hier met regt dat men het spreekwoord kan toepassen: »Alle veranderingen zijn geene verbeteringen." De hollandsche brieven en dagbladen die gisteren nog om 8 uur aankwamen, zijn eerst heden ten 1½ uur gearriveerd. Dat den handel ter dezer stede hierdoor zeer veel nadeel berokkend wordt, zal wel geen vertoog behoeven, en heeft men reeds geruimen tijd van vele zijden op verbetering aangedrongen, doch tot dusverre was alles nog vruchteloos. Uw dagblad van gisteren, dat ik gewoonlijk 's morgens ontving, is mij tot op dit oogenblik, namiddag 6 uur, nog niet geworden.

Te Amsterdam blijven de brieven, die 's middags voor 3 u. 45 min. niet aan de post gebragt zijn, tot den volgenden dag liggen.

*— Uit Almelo schrijft men ons, van den 17. Sept: Heden heeft de direktie van de gasfabriek alhier eene cirkulaire aan de gasverbruikers toegezonden, waarin zij verklaart, tegen den 1. November e. k. den prijs van het gas met 2 cent per kub. el te zullen verminderen en dus te brengen op ƒ 0,19.—, tevens met de verklaring, dat dezer vermindering niet geschiedt uit vrees voor konkurrentie met de petroleum, maar alleen, om langs dien weg het debiet van het gas te doen toenemen, en om het alsdan op den duur nog meer te kunnen verminderen. Naar men verneemt, wordt hiermede geen genoegen genomen, daar de eisch der verbruikers was, eene vermindering van 5 cts. per kub. el.

— In spijt van de hooge katoenprijzen, begint er toch in Twenthe wat meer levendigheid in de fabrieken te komen, als zijnde deze week weêr eene aanzienlijke hoeveelheid katoen en machinerien uit Hull aangevoerd.

— In de vorige week trok, even als tel. vorige jare, omstreeks dezen tijd, eene groote menigte personen uit Zwolle en omstreken, zoo te voet als in rijtuigen, ter bedevaart naar Kevelaar. De optogt hield een geheelen morgen aan en het aantal bedevaartgangers scheen veel grooter dan vroeger.

*— De strafgevangenis te Leeuwarden had in 't afgeloopen jaar eene bevolking van 800 à 900 zielen. 't Gebouw wordt door stoom verwarmd en door gas verlicht, de spijzen door stoom bereid. 't Gas-gebruik kostte ƒ 3.666,60.

De goederen, door de gevangenen vervaardigd hadden eene waarde van ongeveer een ton gouds.

Twee gevangenen werden ontslagen onder voorwaarde dat zij zich naar Amerika zouden begeven.

— Eergister middag reed de uit Groningen komende diligence van van Gend en Loos te Meppel tegen een der staande stijlen van de over de drentsche hoofdvaart liggende ophaal-brug, waardoor de paarden zoodanigen schok kregen, dat ze tegen de hangboomen langs de brug slingerden, waardoor deze braken en de paarden in de vaart stortten. Gelukkig, dat ook de disselboom onmiddellijk brak, want daardoor bleef de diligence met de zich daarin bevindende vele passagiers op de brug staan; anders waren ze zeer waarschijnlijk allen verdronken. De paarden zijn gered, maar hebben zich toch min of meer bezeerd. — Het koekhakken op het blok, heeft eergister op de kermis te Meppel, een erg ongeluk veroorzaakt; een aankomende jongeling heeft een jongentje van N. P. de vingers van de eene hand met een bijl gedeeltelijk afgekapt, doordien het te spoedig naar de gehakt wordende koek greep. — Dezer dagen was zekere P. te Meppel, des avonds met zijne huisgenooten naar de kermis gegaan; eenige oogenblikken daarna te huis komende, waren er dieven in zijne woning geklommen, hadden het kabinet opengebroken, en daaruit de aanwezige gelden en voorwerpen van waarde ontvreemd. Er bestaat, naar vermeld wordt, te Meppel eene dievenbende, die bijzonder stout en vlug is, zoo als ze reeds sedert lang bewezen heeft. — Een zonderlinge diefstal heeft te Dalfsen plaats gehad: zekere boer heeft, van een aan de overzijde der rivier wonenden boer, een voorstel van een wagen ontvreemd, en was juist bezig, het in den grond te begraven, toen de policie hem bij dit vreemdsoortige handwerk met een bezoek verraste. — Woensdag avond is, door een lek aan een der ketels, een hevige brand ontstaan in de petroleum raffinaderij van de heeren de Bien en de Vocht, tusschen Schooten en Wyneghem, in de belgische Kempen. Reeds ten 11 ure lag de geheele fabriek in de asch. De fabriek, de voorraad en het materieel waren voor eene som van 60,000 fr. bij eene holl. maats. verzekerd. Te Halifax geraakte een luchtballon in de schoorsteenen der huizen verward en viel ineen. De luchtreiziger bereikte langs een touw den grond, doch toen den anderen dag een man den luchtballon wilde los maken en langs datzelfde touw opklom, brak het en de man viel op straat; hij werd dood opgenomen.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 18 *Sept*. 1.44 El + AP. 8.39. Gew. 3 d.
Rijnhoogte te Keulen 18 Sept. 7 v. 1 dm.

Ingezonden.

De PRIJSVRAAG, *uitgeschreven door de hoofd-kommissie tot oprigting van een Nationaal Gedenkteeken voor November* 1813, *enz.*, luidt als volgt:

Art. 1. De hoofd-kommissie voornoemd, verlangt het ontwerp van een bronzen of marmeren gedenkteeken (monument), op te rigten in het Willemspark te 's Gravenhage, als eene »nationale hulde van liefde en dank aan de grondleggers van Nederlands herstelling en aan Nederlands eersten soevereinen vorst en later eersten koning Willem, wiens onverwijld manmoedig en beleidvol optreden hem den welverdienden eernaam verwierf van »Nederlands hoofd en redder."" (Zie van der Palm, gedenkschrift van Nederlands herstelling, uitgave van 1816, pag. 153; van 1852, pag. 77.)

Art. 2. Vorm en stijl zijn den kunstenaar geheel vrijgelaten; doch de afmetingen van het gedenkteeken zullen moeten zijn in evenredigheid van die van het Willemspark, waar men veronderstelt dat het zal worden opgerigt ter plaatse op de bij de prijsvraag gevoegde platte-grond-teekening aangewezen.

Art. 3. De ontwerpen worden verlangd op $^1/_{20}$ en de details op $^1/_5$ der ware groote, niet gewasschen of gekleurd, maar enkel in lijnen geteekend; ook mogen de teekeningen niet op borden of ramen gespannen zijn.

Art. 4. Bij het ontwerp moeten gevoegd zijn eene beschrijving, eene berekening van kosten, welke kosten de som van ƒ 70,000 niet mogen te boven gaan, benevens opgaaf van den tijd voor de daarstelling vereischt.

Art. 5. De teekeningen, beschrijvingen, enz. mogen niet den naam dragen van de ontwerpers. Het schrift moet zijn van eene andere hand als die van den inzender. Elk ontwerp behoort een merkteeken of eene spreuk te dragen en vergezeld te gaan van een gesloten brief, van buiten het zelfde merkteeken of de zelfde spreuk voerende, en waarin de naam en woonplaats van den ontwerper vermeld zijn.

Art. 6. De ontwerpen moeten vóór of op den 1. november a. s. vrachtvrij worden ingezonden aan het Bureau der Hoofd-kommissie, Nieuwe Molstraat, No. 2, te 's Gravenhage.

Art. 7. Tot mededinging worden alleen toegelaten Nederlanders of in Nederland gevestigde kunstenaars.

Art. 8. De kommissie, belast met de beoordeeling der ingekomen antwoorden, verzekert zich de voorlichting van eenige mannen van wetenschap en kunst, wier advies met de eindbeslissing zal worden openbaar gemaakt.

Art. 9. De ontwerpen zullen zoowel vóór als na de beoordeeling te 's Gravenhage worden ten toon gesteld.

Art. 10. Aan den vervaardiger van het best gekeurde ontwerp wordt een prijs van ƒ1000, en aan den vervaardiger van het naastbijkomende een accessit van ƒ 500 toegekend.

Art. 11. De bekroonde ontwerpen blijven het eigendom der Hoofd-Kommissie voornoemd; de nietbekroonden worden tegen opgave van het merkteeken of de spreuk, die het ontwerp voert, aan een op te geven adres vrachtvrij teruggezonden.

Art. 12. Wanneer de kunstenaar, die den prijs behaald heeft, met de uitvoering van zijn ontwerp belast wordt, kan de hoofd-kommissie hem bevorens verpligten, het model te vervaardigen, op $^1/_{10}$ der ware grootte in klei, binnen drie maanden na kennisgeving van dit verlangen der hoofd kommissie, om dit nogmaals aan eene beoordeeling te onderwerpen. Mogten er alsdan reden bestaan om de uitvoering aan een ander op te dragen, of wel om tot een ander ontwerp over te gaan, zoo zal de kunstenaar voor dit model eene tegemoetkoming genieten van ƒ 1000; doch het model blijft het eigendom der hoofd-kommissie, die in dat geval niet verpligt is, de redenen harer handelwijze op te geven.

TELEGRAMMEN.

De sinds gisteren ontvangen **telegrafische depêches** laten wij hieronder volgen:

Madrid, donderdag. Marroko's antwoord wordt morgen verwacht. Indien het ongunstig is, zullen 12,000 man onmiddellijk derwaarts worden afgezonden: De *Epoca* verzekert dat de kabinetten van Madrid en van Washington de kwestie van Cuba's zeekring zullen onderwerpen aan de beslissing van den koning der Belgen. Het gerucht dat de minister van financiën een plan zou ontwerpen om de amortisable en uitgestelde schuld te konverteren, is tot dus verre ongegrond. De heer Barrot is gearriveerd.

Weenen, Vrijdag. De *Wiener Presse* doet de aanmatiging van Rusland uitkomen. Het blad gelooft, dat het eenige waardige middel, hetwelk thans nog overblijft, zijn zou de bezetting van Polen in naam van Europa. Mogt dat middel niet worden te baat genomen, dan zouden de mogendheden eene groote verantwoordelijkheid op zich laden.

Berlijn, Vrijdag. De redakteuren van zeven hier verschijnende dagbladen, aan welke was ten laste gelegd, dat zij, door hunne verklaring, betreffende de bekende drukpers-verordening, tot haat en verachting tegen de overheid hebben opgewekt, zijn heden, na door de heeren Gneist, Hultholl en Ullers te zijn verdedigd, vrijgesproken.

Londen, Vrijdag. Blijkens den heden openbaar gemaakten weekstaat der engelsche bank, is het bedrag der omloopende banknoten met 152,755 p. st., en de voorraad edel metaal met 116,078 p. st. verminderd.

Parijs, Vrijdag. Alfred de Vigny is overleden.

St. Nazaire, Vrijdag. De mexikaansche paketboot is hier aangekomen.

St.-Nazaire, Vrijdag. Met de *Tampico* komt eene deputatie, om aan aartshertog Maximiliaan de kroon aan te bieden. Generaal Forey en de heer Saligny zijn benoemd tot grootkruis der Guadeloupe-orde; beide keeren naar Frankrijk terug. Tampico is zonder weêrstand hernomen.

Kopenhagen, Donderdag.
Onder het gejuich der bevolking is koning George heden scheep gegaan. De duitsche bondsinspekteurs zijn hier aangekomen en hebben heden den min. v. oorlog een bezoek gebragt. Morgen is revue en dan gala-diner bij den min. voor Holstein.

Turijn, heden, zaturdag.
De roovers van de Aunis zullen voor het hof van Santa Maria te regt staan. De *Stampa* verklaart het gerucht voor onjuist, dat de engelsche konsul te Napels geprotesteerd heeft tegen de verwijdering van den pauselijken konsul, en dat de fransche gezant ten deze vertoogen heeft gedaan bij de regering.

Londen, heden, zaturdag.
Uit Nieuw-York wordt van den 8. berigt, dat volgens tijdingen van den 6. het bombardement der forten voor Charleston zonder ophouden 52 uren was voortgezet.

Parijs, heden, Zaturdag.
In de bij de fransche depêche van 3 aug. gevoegde nota worden de poolsche provinciën op gelijke lijn gesteld met Polen. In het memorandum bij Gortschakoff's antwoord gevoegd, verklaart deze, dat hij op dat terrein zelfs geen vriendschappelijke en vertrouwelijke gedachtenwisseling zou kunnen houden.

De *Cour. du Dim.* verklaart het gerucht voor ongegrond, dat de russische gezant met verlof zal vertrekken. De aanleiding, zegt genoemd blad, tot de reis van grootvorst Konstantijn, is het verzet, dat zijne inzigten betreffende Polen in Petersburg ontmoet hebben. Hij zal niet naar Warschau terugkeeren.

De *Courr. du Dim.* meldt uit Madrid, dat volgens geruchten, die aanhouden, O'Donnell weêr aan het bewind zal komen.

BUITENLAND.

KOPENHAGEN, 15 september.

De *Dagbladet* meldt dat de koning George I zaturdag eene akte geteekend heeft, waarbij verklaard wordt, dat hij en zijne mannelijke nakomelingen de laatste regthebbenden zullen zijn tot opvolging op den deenschen troon. Hij heeft dus niet, gelijk gemeld werd, afstand gedaan van het regt van opvolging.

WEENEN, 16 september.

In financiële kringen wordt de negotiatie eener leening van 100 millioen met zilverkoepons aangekondigd, tot dekking van het tekort van 33 millioen en tot ondersteuning van Hongarije met 30 millioen.

Blijkens eene opgave door den minister van financiën, den heer v. Lasser, gisteren in de financiële kommissie van het huis der afgevaardigden gedaan, leveren de volgende officiele dagbladen jaarlijks het daarnevens gemelde batig saldo op: *Wiener Zeitung* 15,000 fl., *Linzer Zeitung* 170 fl., *Bote fur Tirol und Vorarlberg* 125 fl., *Gazer Zeitung* 55 fl., *Klagenfurter Zeitung* 500 fl. *Prager Zeitung en Prazske Noviny* te zamen 11,500. Ten opzigte van de overige officiele bladen kan de minister nog geene opgave doen, dewijl die nog niet waren ingekomen.

— 18 *Sept.* Met. 5 pCt. 77.—; Nat. 83.— Bank. 798.—; Noord-Baanak. —.—; Credit Anst. 192.—; O.-Fr. Spoorw.-akt. 187; Nieuwe Lomb. Venet. 249; Wissel op Londen 111.10.

BERLIJN, 17 september.

Het kommitee der vooruitgangspartij is het over een kiesprogramma eens geworden. Daarin wordt kortelijk de houding der ontbonden kamer herdacht en dan ontwikkeld, welke houding de liberale partij in de afzonderlijke kwestien moet aannemen. De punten, in het programma vervat, zijn de volgende: Vooreerst is het noodig, dat de grondwettige persvrijheid hersteld en dus de verordening van 1 junij opgeheven worden. Dan moet de grondwet door eene wet op de ministeriële verantwoordelijkheid tegen grondwetschennis beschut worden. Ten derde moet de zoo lang vereischte reorganisatie van het huis der heeren eindelijk tot stand komen. Ten vierde moet de feitelijke erkenning van het budgetregt der volksvertegenwoordiging plaats vinden. Het vijfde punt betreft de legerkwestie. Ten zesde verlangt men bijeenroeping van een duitsch parlement door het volk gekozen.

De zoogenaamde »patriotische vereeniging" is het vooral, die bij de verkiezingen de regeringspartij vertegenwoordigt. De kommissie der vereeniging weêrspreekt alle geruchten omtrent ongrondwettige plannen der regering, maar verklaart, dat de herkiezing der afgevaardigden van de ontbonden kamer wel met anders dan als eene definitieve oorlogsverklaring zal behandeld kunnen worden en de gevolgen daarvan voor de hand liggen. — Een reaktionnair korrespondent van de *Hannov. Ztg.* schrijft van hier, dat de regering niet lang zou diskussiëren met eene kamer waarin de oppositie de meerderheid had, en dat ten deze een vast plan bestaat. — De feodale *Corr.* schrijft: eene grondwetsschorsing van zes jaren zou het lijdend staatsligchaam nieuwe en gezonde krachten schenken.

De uitgever van *Kladderadatsch* heeft een eerste waarschuwing gekregen.

In de politieke kringen te Frankfort is sprake van een geheim memorandum over de aangelegenheid van het tolverbond, onlangs door Beijeren aan de duitsche regeringen gezonden, welke aan de konferentiën te Wurtzburg hebben deelgenomen. Dit memorandum moet ten doel hebben eene overeenstemming tusschen beide regeringen, voor dat zij aan de konferentiën te Berlijn deel nemen, voornamelijk ten gunste der opneming van Oostenrijk ook met zijn niet duitsch gebied in het tolverbond.

Op den nassauschen staatsspoorweg gebeurde dezer dagen het volgende: Een baanwachter woont bij Abtshausen, in den kreitz Wetzlar, met zijne vrouw in het wachthuisje, waarbij hij niets meer heeft dan een stal, waarin een geit gehouden wordt. De vrouw is ongesteld en moet te bed blijven liggen, en derhalve is de man genoodzaakt, behalve de dienst op den spoorweg, ook de huishouding waar te nemen, en daartoe behoort natuurlijk het melken van de geit. Maar dit beest wil zich van hem niet laten melken; wat hij ook doet, zij weigert hardnekkig, stoot en schopt en is niet te regeren. In zijne radeloosheid geeft zijne vrouw hem een middel aan de hand, en op haar voorstel trekt hij hare kleederen aan; van rok, jak en muts voorzien, nadert hij de geit en deze laat zich foppen. De man is bezig met het melken der zachtaardige geit, als plotseling hij het fluitje van een naderenden trein zich doet hooren. De baanwachter springt uit zijn huisje, en presenteert, in vrouwenkostuum, het vaantje. Het spreekt van zelf dat hij kort daarna ondervraagd werd, en een hard verwijt moest verduren; maar, nadat hij de waarheid had verhaald, werd hem geen straf opgelegd, en kreeg hij alleen de waarschuwing, in het vervolg zich met het geitenmelken bezig te houden in oogenblikken, wanneer geen treinen te verwachten zijn.

Er zijn berigten ontvangen van drie nieuwe overwinningen, door de Polen behaald, en wel den 3 Sept., te Zambrow, in Augustowo, den 4. te Zelchow in Podlachië, en den 8. te Gumow. in Plock. Door de nationale reg. is de vorming van eenige nieuwe detachementen in het palatinaat Kalisch bevolen.

De revolutionnaire stads-chef te Warschau heeft aan de poortiers, die door de russische autoriteiten als spionnen in elk huis zijn geplaatst, eene proklamatie gerigt, waarin gezegd wordt: »Men wil u tot spionnen maken; men wil, dat gij alles zult berigten, wat er in de huizen geschiedt, dat gij zult bespieden, wie er in- en uitgaat, wat iemand doet enz. Neen! dat zult gij niet doen, daar het welzijn van het vaderland en onze heilige godsdienst dit verbieden. Denk er aan, dat de poolsche regering elke goede daad van u voor het welzijn des vaderlands rijkelijk zal beloonen, doch elke slechte, elk verraad met den dood zal bestraffen."

Het officiële orgaan van Wilna maakt weder vier doodvonnissen bekend, op last van generaal Murawieff voltrokken. Drie personen zijn op gehangen en de vierde, een boer, is, zeker bij wijze van gratie, gefusilleerd.

LONDEN, 17 september.

De aartsbisschop van Cantesbury heeft een dankdag bevolen voor den gezegenden oogst van dit jaar.

Lord Russell heeft waarschijnlijk van den inhoud der russ. nota reeds officieus kennis gehad, anders had hij haar wel te Londen afgewacht. Er is nog niets van uitgelekt, doch waarschijnlijk verschilt hij niet van die der antwoorden, te Parijs en Londen ontvangen, en daaromtrent wordt uit geloofwaardige bron het volgende gemeld: »De russische depêche moet zoo kort zijn, dat men haar op het eerste gezigt voor eene eenvoudige kennisgeving van de ontvangst van die der mogendheden zou houden. Zij stelt de in te voeren hervormingen afhankelijk van het herstel der rust in Polen; zij treedt in geene redeneringen, ten einde geene diskussiën uit te lokken, die den opstand slechts kunnen verlengen; zij verklaart, dat de russische regering de verantwoordelijkheid, die de mogendheden haar willen doen dragen op zich neemt; dat het russisch kabinet zijne internationale verpligtingen tot dusverre is nagekomen, dat het ook voornemens is, dat voor het vervolg te doen. Als de opstand geëindigd is en Rusland tijd en gelegenheid gehad zal hebben de hervormingen in te voeren, heet het ten slotte, zullen de mogendheden kunnen oordeelen, of het de verantwoordelijkheid goed zal hebben opgevat. In het bijgevoegd memorandum wordt gehandeld over de Rusland bij het weener verdrag opgelegde obligatiën. Er wordt in uiteengezet, welke hervormingen reeds zijn verleend, en welke nog verleend zullen worden. Zij zijn gegrond op het beginsel van autonomie en provinciale elektieve instellingen, en zouden nog verder strekken, zoo Polen zich vreedzaam bleef gedragen.

Uit Madrid wordt uit goede bron gemeld, dat de leening, waarvan sprake is, ongeveer 15,000,000 p. st. zal bedragen; het doel is, om daarmede de vlottende schuld te konsolideren en door eene schikking ook de vroegere, meestal in diskrediet geraakte leeningen eindelijk te regelen.

Het bevestigt zich, dat thans ook in de stille Zuidzee een kaperschip der gekonfedereerden rondzwerft; het is een groote snelvarende schooner, genaamd Ambridge.

De nieuwe president van Peru, generaal Pezet, die den 3. aug. van Paita in Callao aangekomen en door admiraal Bonet, die aldaar over het fransche eskader bevel voert, met 21 kanonschoten begroet was, heeft 's namiddags zijn intogt te Lima gehouden en den 5. de teugels der regering in handen genomen.

Generaal Falcon, voorloopig president der republiek Venezuela, heeft bij dekreet een konstituerende vergadering opgeroepen tegen 10 December a. s., die in last zal hebben, een wettig bewind te vestigen, ter vervanging van de verschillende feitelijke regeringen, die elkander sedert den val van generaal Monagas. d. i. sedert Maart 1858, hebben opgevolgd. Bij twee andere besluiten bakent genoemde president de grenzen zijner eigene bevoegdheid en magt af voor den tijd zijner voorloopige betrekking, en waarborgt hij de individuele regten der burgers tot dat die bedoelde vergadering bijeenkomt. Men hoopt dat deze maatregelen zullen bijdragen tot bespoediging van de onderwerping der opstandelingen van Puerto-Cabello, waartegen al de pogingen van generaal Paëz hebben schipbreuk geleden. Een kommissie, bestaande uit de invloedrijkste personen, is van Caracas vertrokken om die onderwerping te bewerken.

— 18 *Sept* Gec. $93^5/_8$; Mexiko 3 pCt. $46^1/_4$; Port. 3 pCt. 1853 $49^3/_8$, 1862 49; Russ. $4^1/_2$ pCt. —, 2 pCt. 1859 —, 5 pCt. 1862 $93^5/_8$. Sp. 3 pCt. 53, 2 pCt. $48^1/_2$; Venez. 2 pCt. $25^3/_4$.

PARIJS, 17 september.

Prins Napoleon is gister avond hier teruggekeerd en dadelijk naar Alendon vertrokken.

Men zegt, dat de positie van den minister van buitenlandsche zaken door den uitslag der onderhandelingen met Rusland aan het wankelen gebragt is.

Men wendt alles aan, om de aanvaarding van de mexikaansche kroon voor den aartshertog Maximiliaan aannemelijk te maken. In Frankrijk zullen, voor rekening van Mexico, 3 fregatten en 2 korvetten worden gebouwd, die het begin zullen vormen van de vloot, waarop de aartshertog zoo hoogen prijs stelt. Hij heeft nu reeds zijn voornemen te kennen gegeven, om, wanneer hij den mexikaanschen troon bestijgt, op het eiland Carmen eene zeevaarkundige school op te rigten, aan wier hoofd een fransch zee officier zal worden geplaatst. Het blijkt overigens dat de fransche officieren, nu zij eenmaal aan het klimaat gewoon zijn, geen lust hebben om naar Frankrijk terug te keeren. Twee en twintig officieren van alle rangen hebben zelfs reeds verlof gevraagd om met mexikaansche vrouwen in het huwelijk te mogen treden.

Het bevestigt zich, dat de anamitische gezanten pogingen zullen doen, tot afkooping der provinciën, bij verdrag aan ons afgestaan. Zij zouden tot 70 millioen bieden. De regering moet echter niet van plan zijn, daarin te treden.

Het is der aandacht van de officiële kringen niet ontgaan, dat de hertog en de hertogin van Chartres op hunne reis door Duitschland met bijzondere onderscheiding ontvangen zijn door den koning van Saksen.

Een brief uit Turijn meldt, dat een der vrienden van Garibaldi hem het volgende toevoegde, "Generaal, gij zijt een van de werktuigen, waarvan de voorzienigheid zich bedient. God heeft u het leven niet hergeven, om boonen en erwten op Caprera te telen. Thans kunt gij te paard stijgen. Welaan dan, te paard! Polen roept". Garibaldi antwoordde hierop: »Ik heb geen lust, om eene kroon aan prins Czartoryski te schenken; het is reeds te veel, dat ik er twee aan Victor Emmanuel heb geschonken. Ik behoor tot het volk. Voor wat vechten de Polen? ik zal met hen zijn, wanneer de diplomatie zich terug trekt. Moge God hen bewaren — vooral voor hunne vrienden van Rome en Parijs!"

Uit Palestina wordt geschreven, dat in het geheele land volslagen wanorde heerschte. In Galilea is men met de turksche troepen slaags geweest, en de arabieren van den Haurouran stonden op het punt, hunne krachten tegen de weinig talrijke troepen des sultans te beproeven; nabij Acre zijn zij teruggedreven, doch men vreest, dat zij terugkeeren. De wegen zijn sedert eenigen tijd zeer onveilig, zoodat men niet dan onder sterk geleide kan reizen. De keizerin is voornemens het volgend jaar, in oktober, die streken te bezoeken.

oDonnell keert met zijne gemalin naar Madrid terug. Zij heeft geen genezing kunnen vinden voor hare oogziekte, die haar het gewigtigste werk en ook het lezen belet.

Daar de baronet Adolphe de Rothschild, die te Napels gevestigd was, voornemens is, zijn vermogen uit het gemeenschappelijk fonds terug te nemen, hebben al de Rothschilden zich voor de likwidatie hierheen begeven. Men schat zijn aandeel op 100 à 150 millioen franken.

De vrijheid, aan de broodbakkerijen geschonken, heeft tot het resultaat geleid, dat, terwijl de prijzen van graan en meel dalen, die van het brood door de bakkers is verhoogd. De vrienden van bescherming en monopolie hebben dit natuurlijk als een wapen aangegrepen, om met vernieuwde woede tegen vrijheid van handel en bedrijf te velde te trekken. De voorstanders van den vrijen handel laten zich door een en ander evenwel niet ontmoedigen, overtuigd als ze zijn, dat bij iederen overgang van bescherming tot vrijheid, de *normale* toestand eerst na verloop van eenigen tijd intreedt.

Te Longué (departement Maine-et-Loire) heeft een 26jarige zoon, die krankzinnig was, zijnen vader vermoord en daarna zich zelf van het leven beroofd.

— 18 *Sept.* Rente 3 pCt. 68.35, 68.30, 4½ pCt. 95.75; Sp. 3 pct. —, 2 pct. 48; Fr.-Oost. Spw. 426; Ital. Leen. 74.10; Russ. Spw. 425.

BRUSSEL, 18 september.

Woensdag is op het kongres te Gent in de sektie van wetgeving de kwestie besproken der uitvoering van vonnissen in den vreemde gewezen vonnissen. De heer Asser heeft daarbij de nederlandsche wetgeving ontwikkeld. Hij beschouwde de toepassing van het beginsel van reciprociteit, slechts als een middel om de regeringen te dwingen, maar niet als een waarborg. Hij stelde voor, eene kommissie te benoemen, met opdragt, op het volgend kongres er over te rapporteren. De tweede sektie heeft de diskussie van gisteren voortgezet. De derde sektie heeft geene zitting gehouden. De vierde hield zich weder met de krankzinnigen bezig. De vijfde sektie behandelde de vraag, welke resultaten men van de vereenigingen zag, o. a. in Engeland en Duitschland, voor arbeid, krediet enz. onder de arbeiders opgerigt, en hoe men die inrigtingen meer algemeen zou maken.

STRAAT-VERLICHTING in September.

D.	Aansteken.	Blusschen.	D.	Aansteken.	Blusschen.
20	9 uur.	5 uur.	24	12 uur.	5 uur.
21	10 "	5 "	25	1 "	5 "
22	11 "	5 "	26	Geen licht.	" "
23	11 "	5 "			

Vertrek-uren der Nederl. Spoorwegen.

Rijnspoorweg. — Van Utrecht naar Amsterdam, 6.30, 8.25, 11.25, 1.28§, 3.35* en 7.35; **naar Rotterdam:** 6.10, 8.40, 11.40, 1.15§, 5.35* en 7.50; naar Arnhem en Emmerik: 8.35, 11 35, 1.25§, 5.40* en 7.45.

Van Amsterdam naar Utrecht, Arnhem en Emmerik, 7.25, 10 25, 12.30§, 4.30*, 6.35, en 9.10.

Van Rotterdam naar Utrecht, Arnhem en Emmerik: 6.55, 9.50, 12.25§, 2.10*, 5 55 en 9.15.

Van Emmerik naar Arnhem, Utrecht, Amsterdam en Rotterdam: 8.20, 10.54§, 11.00* en 4.35.

Van Arnhem naar Emmerik: 3.50*.

§ Exprestrein, alleen 1e en 2e kl.

* Deze treinen loopen niet op Zon- en Chr. feestdagen.

Nederl. Centraal Spoorw — Van Utrecht naar Hattem: 8.55, 1.45, 6.05. — Van Hattem naar Utrecht: 7.35, 9.30, 4 23.

Hollandsche Spoorweg. — Van 's Gravenhage naar Rotterdam: 6.50, 9.16, 10 42, 1 50, 4.15, 6.43, 8.04, 9.53 en 11.50. — Van 's Gravenhage naar Amsterdam: 8.01, 9.55, 11.24, 2.30, 4.20, 6.30, 8.39, 10.30 en 10.35. — Van Rotterdam naar 's Gravenhage: 7.10, 9.10, 10 30, 12.00, 1.45, 3.25, 5.45, 7.45 en 9 45. — Van Amsterdam naar 's Gravenhage: 7.00, 7.10, 9.10, 11.40, 2.40 4.30, 7,40, 9.00.

Nederl.-Belg. Spoorweg. — Van Antwerpen naar Breda en Rotterdam: 7.50, 12.20, 4.15 en 5.50. — Van Rotterd naar Breda en Antw.: 10.30, 3.10

Luik-Maastrichtsche Spoorweg. — Van Maastricht naar Luik: 8.20, 12.00, 4.55, 6.35; van Luik naar Maastricht: 7.10, 10.25, 3.35, 6.40, 8.10.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Kon. Ned. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Sept.	Uren	Wind-rigt.	Wind-kr.	Barm. bij Oo.	Ther. F.	Afwijk. d.Temp	Vochtigh.	Gev. reg.	Opm.
			N W.						
18	2	wzw.	1.5	764.69	60.4	— 2.9	0.68	0.	1)
	10	wzw.	0 0	64.07	48.6	— 5.8	0.95	0.	2)
19	8	z.	0.5	60 48	54.5	— 1.6	0.82	0.	3)

1) Zw. bewolkt. 2) Helder. 3) Helder.

18 Sept. 's morg. Barometerafwijk. in afdalende orde. Hartl. + 5.8, Portsm. + 5.6, Hav. + 4.9, Falm. + 4.8, Plym. + 4.1, Utr. + 3.0, Par. + 2.9 en Br. + 1.9. Grootste verschil Hartlepool 3.9 mm. boven Brest.

Prijzen der Effekten.

AMSTERDAM, 18 September 1863.

Nederland.					
Werk. Schuld. . . .	2½ pCt	64 3/16	64 5/16	64¼
" "	3 "	76 7/8		
" "	4 "	100 3/8		
Amortis.-Syndikaat.	3½ "	94		
Aand. Handelm . .	4½ "	142¼		
Handelm. kontant .	4 "	142	142 1/8	142 1/8
Spanje.				
Obligatiën	2¼ "	48 7/16	48½	
" Binnenl.	3 "	51 5/8	51¾	51 11/16
Amortisable Schuld		37 ¼		
Bewijzen Koepon		14¾	15¼	14¾
Portugal.				
Obligatiën	3 "	48 7/16	48½	
" 1856/62 .	3 "	48	48 1/8	48 1/8
" 1863		47 7/8		
Rusland.				
Oblig. Hope & C°. .	5 "	102½	102 7/8	102 7/8
Certifik. 1831/33 . .	5 "	86¾		
Certifik. 1840	4 "	77½	77 9/16	
Cert. Orig. 5e Leening	4 "	77¼		
Obl. 6e Serie 1855 .	5 "	91 1/8	91¼	91 1/8
Obl. te Londen. . .	4½ "	90¼		
Obl. te London 1859	3 "	57 11/16	57 13/16	57 13/16
Obl. bij Hope 1860	4½ "	91½	91 5/8	
Cert. van Assign. .	6 "	54¾		
Spoorw. volg. Aand.	5 "	200	200½	200
" Hypoth. . .	4½ "	75		
Polen.				
Obligatiën	4 "	73 7/8		
Pruissen.				
Obligatiën	5 "	103		
Oostenrijk.				
Oblig. Metaliek . . .	5 "	65 3/16	65¼	65 3/16
" "	2½ "	33¼	33 5/16	33¼
" Rente Amst.	5 "	86 5/8		
" Nationale 1854	5 "	70 3/16	70 5/16	70 3/16
Bankaktiën		838		
Aandeelen 1854		256½		
Aandeelen 1860		537	538	537
Fr. Oost. Spw. Obl.	3 "	125¼		
Italië.				
Cert. Inschr.	5 "	68¼	68 3/8	
Cert. L.&B. en Burl.&Zn.	5 "	69 3/8		
Brazilië.				
Gedl. 1824 £ 100. .	5 "	99 7/8		
Geldl. 1852/30 . . .	4½ "	92		
Amerika.				
Ecuador Obl. 1855		15 7/8	16¼	16 1/8
Venezuela Obligat. .	2 "	25	25¼	25 1/8
Venezuela Obligat. .	1 "	12 15/16	13	
Grenada Obligatiën	2 "	31½		
Grenada uitgestelde	1½ "	10	10 1/8	10 1/8
Mexiko Obligatiën .	3 "	44 5/16	44 15/16	44 7/8
N.-Am. Illin. Spoorw. Aand.		82½	82¾	82¾
N.-Amer. Obl. C. B.	7 "	81¾	82	

Centr. Sp. 129, 130, 129½; dito Aand. 53, 53⅛ Rusl. 1862. 90 7/16, 90 5/8, 90 7/16; Pruis. Aand. 1854 226; Ital. Spw. 113½; Venez. 1863, 57½; dito cons 54 5/8, 54 7/8, 54 7/8; gest. Gren. 16½, 16 5/8; Galv Spw. 30½; dito Stell. 29¾; Louis. 85; 5 pct. Vereen. St. 72 3/8, 72¾, 72 11/16; dito 6 pct. 79¼, 79 7/16 79¼; dito 1882, 75 5/8, 75¾, 75¾; Griek. 36 5/8 36 7/8, 36¾; 6 pct. binn. Turk. 51¼, 51 7/8, 51 7/16.

Koers van Geld: Bel. —. Prol. 3½. Disk. 3.

Van Nationale fondsen waren heden 2½ pct. minder geanimeerd; van buitenlandsche waren Oostenr vaster, Spaansche Coupons Bewijzen en Turksch willig gestemd, Mexikaansche rezen cirka 1½ pct. Obligatien 5 en 6 pct. Vereenigde Staten meer begeerd, de overigen vast gestemd, doch met weinig variatie.

Hekt. 96, 97. Grieksche Coupons 5 7/16, 3/8. Ecuad L.-Warant 10¾, ¾. 7 pct. Atlantic en G. W Spoorw. Ohio sectie 67½. Bewijzen Mexiko ƒ 14½, 15

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.